Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care-ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ:
a administratiune, piața mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 89. Brașovŭ, Vinerĭ, 23 Aprilie (5 Maĭ) 1893.

Din causa sfintei sërbătorĭ, de mâne, ḑiarulŭ nu va apăré până Sâmbătă séra.

„Semnele timpului“.

Brașovŭ, 22 Aprilie v.

Pre când foile maghiare suntŭ estasiate de bucuriă din incidentulŭ visitei monarchului la Budapesta, pe care o interpretéză în favorulŭ politicei maghiarismului cutropitorŭ, pe atuncĭ națiunile nemaghiare suntŭ din nou alarmate de strigătele rĕsboinice ale șovinismului cutezătorŭ, care se pregătesce acuma, cu ajutorulŭ întregului aparatŭ „constituționalŭ“, a da o nouă lovitură din cele mai grele intereselorŭ lorŭ de viéță.

Impresiunea, ce au făcut'o în sînulŭ naționalitățilorŭ desbaterile ultime asupra faimosului proiectŭ de lege alŭ d-lui Csaky, care sub masca ajutorărei materiale a învĕțătorilorŭ atacă libertatea și chiar esistența scólelorŭ nóstre confesionale, este câtŭ se póte de rea și deprimătóre.

Ca sĕ ne convingemŭ, că așa este, n'avemŭ decâtŭ sĕ cetimŭ ceea ce scrie organulŭ naționalŭ săsescŭ „Sieb. d. Tageblatt“ în numĕrulŭ sĕu mai nou, sub titlulŭ: „Mobilisare în contra scólelorŭ poporale confesionale“. Décă chiar și Sașii ardelenĭ, carĭ au renunțatŭ la opositiunea lorŭ numai ca sĕ pótă încheia o pace putredă cu guvernulŭ unguręscŭ, décă — ḑicemŭ — chiar și acestŭ poporŭ, care a făcutŭ și face atâtea concesiunĭ maghiarismului domnitorŭ, recunósce acum, că situațiunea e grozavŭ de seriósă, atuncĭ în adevĕrŭ lucrurile au ajunsŭ fórte departe.

După ce arată, că ceea ce s'a vorbitŭ în ḑilele din urmă în dietă e de natură a provoca cea mai mare iritațiune în sînulŭ naționalitățilorŭ nemaghiare, pentru-că fanaticii naționalĭ se pregătescŭ a da o lovitură de mórte bunului ultimŭ, dér și celui mai scumpŭ, ce a rĕmasŭ încă naționalitățilorŭ nemaghiare, scólelorŭ lorŭ poporale, — fóia săséscă constată, că prin proiectulŭ de lege asupra regulărei salariilorŭ învĕțătorescĭ, statulŭ câștigă de faptŭ o influință decisivă asupra scólei poporale, ba devine stăpânŭ peste ea. Declamațiunile oposițiunei, care se preface a avé milă față cu învĕțătorii, cerêndŭ urcarea minimului salariilorŭ, n'au altŭ scopŭ, decâtŭ a lua școlele poporale din mânile confesiunilorŭ. Scopulŭ este prefacerea scólelorŭ confesionale în scóle de statŭ. Geza Polonyi a cerut'o acésta de-a dreptulŭ, ceialalțĭ vorbitorĭ oposiționalĭ au pledatŭ în altŭ chipŭ totŭ pentru acestŭ idealŭ.

Vorbirea lui Apponyi o numesce „Sieb. Tagblatt“ unŭ non plus ultra alŭ elocuenței sofistice, ḑicêndŭ, că vorbitorulŭ nu de geaba și-a făcutŭ educațiunea în scóla Iesuiților dela Kalksburg. Dênsulŭ pornesce dela tesa, că în scólele confesionale se crescŭ numai „dușmanĭ ai națiunei maghiare“ și ajunge la resultatulŭ, că aceste scóle trebue nimicite, motivândŭ acésta și prin lipsa de unitate de rassă a Ungariei, care pretinde propria apĕrare.

Mai departe se încércă a face unele complimente ministrului Csaky pentru-că în vorbirea sa „a căutatŭ totușĭ întru cât-va sĕ păstreze punctulŭ de vedere alŭ moderațiunei, alŭ prudenței și alŭ cinstei“. Ḑice că el a persistatŭ la minimululde 300 fl. alŭ salariilorŭ, a refusatŭ de a estinde dreptulŭ disciplinarŭ alŭ statului necondiționatŭ asupra tuturorŭ școlelorŭ, a avutŭ chiar curagiulŭ a se întrepune pentru politica de naționalitate a lui Deak și în fine a amintitŭ cu recunoscință prestațiunile și jertfele aduse de confesiunĭ pe tĕrêmulŭ instrucțiunei, poporale și continuă apoi așa:

„Dér cu tóte aceste declarărĭ ale ministrului de instrucțiune, chiar și desbaterea de până acuma, privitóre la învĕțătorii poporalĭ, conține germenele de nouĕ conflicte și grave îngrijirĭ. Căcĭ ministrulŭ de instrucțiune cu tóte astea a cedatŭ întru atâta contelui Apponyi, că a recunoscutŭ necesitatea revisuirei legei școlare dela 1868...

„In ce direcțiune s'ar face o asemenea revisuire a escelentei legĭ școlare, despre acésta nu ne lasă în îndoélă spiritele rele, carĭ acum au putere asupra opiniunei publice a rassei domnitóre. Popórele nemaghiare și și noi, Sașii, ne aflămŭ înaintea grelei și decisivei lupte pentru posesiunea bunului nostru celui mai scumpŭ, a școlelorŭ poporale. Décă și acestea vorŭ fi maghiarisate, atuncĭ— piere Germanulŭ în acéstă țéră. Ar fi o ușurătate condamnabilă, sĕ vremŭ sĕ escundemŭ, séu sĕ ignorămŭ, că situațiunea e grozavŭ de seriósă.“

Organulŭ săsescŭ enumĕrândŭ diferitele reforme maghiarisătóre, ce suntŭ în ajunŭ, termină cu întrebarea fórte semnificativă adresată conaționalilorŭ sĕi: „Ințelege óre poporulŭ nostru semnele timpului?“

† George Barițiu

Despre decursulŭ bólei ilustrului publicistŭ, care ne-a părăsitŭ așa fără de veste, ni-se comunică din Sibiiu:

In sĕptĕmâna trecută, Miercurĭ, G. Barițiu a luatŭ încă parte la o ședință a Comitetului Associațiunei și nu s'a simțitŭ indispusŭ decâtŭ Joi séra, dér nicĭ atuncĭ n'a dat atențiune simptómelorŭ recelei de care suferia, credêndŭ, că vorŭ fi trecĕtóre. Vinerĭ și Sâmbătă însĕ a fostŭ silitŭ sĕ zacă în patŭ, și fiindŭ chiămațĭ medicĭ, aceștia au constatatŭ o acută aprindere de plămânĭ. Duminecă a avutŭ fierbințélă mare, éră Lunĭ și Marțĭ se spera, că bolnavulŭ se va puté încă reculege. In nóptea următóre însĕ érășĭ i-a fostŭ mai rĕu și Miercurĭ la óra 1 d. a. a adurmitŭ de odată linŭ.

Până în ultimulŭ momentŭ a fostŭ la cunoscință deplină și a conversatŭ din când în când cu cei din giurulŭ lui.

Osĕmintele rĕposatului vorŭ fi așeḑate lângă cele ale fericitului A. Papiu Ilarianu, în cimiterulŭ bisericei unite din Sibiiu.

*

Astăḑĭ amŭ primitŭ din Sibiiu următórea telegramă:

Sibiiu, 4 Maiu. Delegațiunea Academiei Române, compusă din domnii V. A Urechiă, Olănescu, Sturdza și alțĭ doi, sosesce astăḑĭ. Mâne va sosi o delegațiune a Societății „România-Jună“ din Viena. Cununĭ au trimesŭ: Associațiunea transilvană, mai multe subdespărțăminte ale Associațiunei, Institutulŭ de creditŭ și economii „Albina“, Societatea femeilorŭ unite, Liga pentru unitatea culturală, Mocsonyescii, generalulŭ Trapșa, Popŭ de Băsescĭ și alțiĭ. Capitalulŭ din Lugoșŭ ține aḑĭ parastasŭ. Din Blașiu vine vicariulŭ cu mare suită.

In numĕrulŭ viitorŭ vomŭ aduce mai pe largŭ date biografice din viéța laboriósă a lui G. Barițiu. Pentru astăḑĭ reproducemŭ câte-va date, ce ni le-a comunicatŭ însu-șĭ și carĭ au fostŭ publicate în numĕrulŭ festivŭ a-lŭ „Gazetei Transilvaniei“ dela 1 Ianuarie 1888, privitóre la trecutulŭ „Gazetei“ 1838—1850.

FOELETONULU „GAZ TRANS.“

Femeia europeană.

de Paulŭ Mantegazza.

(Fine).

Acum sĕ înșirămŭ câtvea schițe de femei europene.

Italiana e frumósă, când are pĕrŭ negru, fórte frumósă, când are fața pârlită de sóre. Buze bine desvoltate suntŭ mai cu sémă împreunate cu pĕrŭ blondŭ. In Italia suntŭ fórte multe tipurĭ.

Femeia italiană este bine făcută, cu forme plastice, sensuală, cu nasŭ celticŭ în *Lombardia*; blondă și palidă ca marmora în *Veneția*; cu forme divine antice în *Bologna;* aprópe latină, dér mai elastică ca Romana în *Toscana*, maiestetică și ca marmora în *Roma*; fórte grecéscă în *Neapole* și *Palermo*. Femeia italiană ne oferă aprópe tóte frumsețile Evei europene. De altmintrelea Italiana este iubitóre de artă, pasionată, fără sciință, modestă, în genere mai puținŭ credinciósă, ca surorile ei europene, deórece mai în totdéuna e măritată, fără ca sĕ fi iubitŭ; adeseorĭ fórte nenorocită, deórece îi lipsesce ancora de scăpare a divorțului. Ea place cu deosebire bărbațilorŭ din nordulŭ Europei, fiindcă aceștia află în ele calitățile și nurii, ce nu-le află la propriele lorŭ femei.

Francesa, pisică și șérpe, palmierŭ și viorea, slabă și gingașe la părere, fără frică și oțĕlită în contra influințelorŭ focurilorŭ marĭ de dragoste, plină de grație, chiar și décă nu e frumósă, întreitŭ femeiă și întreitŭ de seducĕtóre. Nasulŭ micŭ și impertinentŭ, liniile gingașe ale corpului, gurița admirabilŭ de frumósă o facŭ démnă de iubitŭ și seducĕtóre. Ea e amabilă, plină de spiritŭ, cochetă, în cele mai multe casurĭ infidelă și acésta din acelașĭ motivŭ ca și Italiana. Ea e mai influentă decâtŭ acésta, fiindcă e mai cultă și estraordinarŭ de simpatică și de încântătóre. Chiar și limba elastică și fluentă, ce o vorbesce, are unŭ farmecŭ încântătorŭ și unŭ timbru sonorŭ.

Spaniola este splendidă și frumósă, îmbătătóre de frumósă. Ea are mânĭ și picióre fórte micĭ, ochĭ marĭ, carĭ sémĕnă cu ferestrele deschise ale unui palatŭ din marmoră parică pârlită de sóre, formele corpului admirabilŭ de frumóse pline de viéță, pĕrŭ abundantŭ, negru și lungŭ. Dealtmintrelea religiósă și fără sciință, fórte gelósă, simțitóre, negligentă. Ea posede mândria naturală ce i-o dă frumseța estra-ordinară și deplina cunoscință a aptitudinei, că cu privirile ei póte omorĭ unŭ bărbatŭ și că în mânile ei se află cheia paradisului și a infernului.

Germana este puținŭ grațiósă în mișcările și conturele corpului ei, dimpotrivă însĕ bine făcută și póte resista în contra influințelorŭ timpului și a simțĕmintelorŭ; cu pĕrulŭ blondŭ, cu ochĭ albaștri și cu fața albă; aptă mai multŭ pentru drăgostirĭ durabile, decâtŭ pentru focŭ de paie: astfelŭ organisată, încâtŭ e mai bună ca femeiă, decâtŭ ca amantă, mai multŭ soțiă, decâtŭ femeiă și stă mai aprópe de bărbatŭ, ca celelalte ale ei surorĭ europene. Naivă, bună, diligentă, cu multŭ mai cultă, decâtŭ celelalte femei europene, o económă escelentă, o mamă perfectă; mare amatóre a dansului și a musicei, visătóre și în brațele amantului, spiritualistă, idealistă, și fantastă, aplecată în totŭ momentulŭ spre admirațiune și entusiasmŭ.

Englesa. Ca tipŭ blondŭ alŭ Spaniolei, tocmai contrară, dér nu subordinată acesteia. Ea este numai într'unŭ modŭ frumósă când e bine făcută — și acésta e de regulă — întrunesce în sine calitățile contradictorice: mărimea cu gingășia, sublimitatea cu asprimea. Ea este frumsețea însășĭ în tótă ținuta și mișcările ei. Pĕrulŭ ei arată lucirea blondă auriă și blondă argintiă, ea are ochĭ divinĭ, unŭ teintŭ, care sémĕnă cu persica séu cu porcelanulŭ de Sèvres, unŭ nasŭ bine formatŭ, dințĭ frumoșĭ. Tinereța ei ține în tótă viéța. Dealtmintrelea retrasă până la caricatură și puținŭ cam ipocondrică, dér activă, castă; sclavă a etichetei și tocmai ca Germana, fórte patriarchală; o amatóre pasionată a călĕtoriilorŭ; stă fórte aprópe de bărbatŭ, pe care adeseorĭ 'lŭ predomină cu drepturile inimei și ale spiritului.

Rusóica are prea multe și diferite fisionomii și eu o cunoscŭ prea puținŭ, pentru ca sĕ îndrăsnescŭ ai schița și numai profilulŭ. Așĭ puté-o numi aprópe o orientală, prea de timpuriu transplântată în Europa; ea când e frumósă și cultă, întrunesce în sine farmecile grozavŭ de seducĕtóre ale femeei civilisate și ale femeei sĕlbatice. De altmintrelea nervósă, o mare amatóre a impresiunliorŭ puternice și a schimbărilorŭ necontenite.

* * *